

BESCANÓ: HISTÒRIA DEL

Amb aquest escrit voldria incidir sobre com s'ha produït la formació del nostre poble, més ben dit, una particular i subjectiva forma d'entendre el creixement i consolidació urbana de Bescanó. Deixo doncs per una altra ocasió el tema de l'Arquitectura aïllada i singular (masies, capelles, i altres edificis d'interès). Tampoc insistiré massa en la qüestió històrica i social, doncs això ja va ser tractat anteriorment per en Lluís M.ª de Puig i en Josep Clara i també per Mossén Pere Prats.

En primer lloc cal dir que la formació del nucli urbà d'aquest poble és relativament recent. No podem passar per alt fets tan importants com el poblat ibèric del Puig de la Torre a Estanyol o la necròpolis romana de Montfullà, que són testimonis del pas de l'home per les nostres terres, però que no incideixen massa directament en els inicis de la formació del poble, doncs és clar que les raons d'ésser d'aquestes civilitzacions eren molt diferents a les de temps més recents i aleshores també ho era la seva organització i ubicació en el territori, normalment a les muntanyes.

Si bé en les vessants que donen a la vall del Ter queden encara cases o restes d'habitaçles que podem situar-les en els segles XIII-XIV, el nucli originari de Bescanó és posterior. Segons l'Enciclopedia Catalana, l'Església de St. Llorenç data del s. VIII; Francesc Monsalvatge ha trobat cites del 1058; en tot cas és ben segur que es tractava d'una petita capella sobre la que va ser aixecada més tard l'església actual. És doncs el voltant de St. Llorenç, on la plana té més alçada, on comença a configurar-se el nucli del poble en els segles XVI-XVII. El conreu de la terra amb la producció de llegums, blat, ví i oli i els oficis menestrals eren les activitats principals de la població. Això fa que les primeres cases urbanes responen més que tot a aquestes necessitats, i es defineix un cert tipus edificatori amb l'entrada i els estables a la planta baixa, la vivenda a la planta-pis i les golfes amb badius de maó que servien de graners.

Si bé la disposició de la trama que dona lloc a la construcció d'aquestes primeres cases estan dins la lògica d'un traçat medieval amb carrers tortuosos voltant l'Església i amb un creixement natural i orgànic sense cap esquema prefixat, es té que fer notar que no es correspon pròpiament amb l'època històrica medieval, que era anterior, S. XII-XIII-XIV. Aquest buit en el creixement del poble, en una època en que els assentaments rurals adquireixen molta importància, podria estar motivat pel perill que suposava la crescuda de les aigües del Ter i probablement també pels efectes de la Pesta Negra de 1348 o els terratrèmols de l'any 1426 que assolaren tant Bescanó com les seves rodalies i que prolongaren els seus efectes fins la Guerra dels Remences. Quan el poble inicia

la seva recuperació en els S.XVI-XVII, la pesta del 1650 incideix novament de forma alarmant. És a finals del S.XVII i començaments del XVIII quan el creixement demogràfic i l'augment de les activitats artesanes donen nova empenta a la vida local, encara que no es pugi parlar d'una mostra arquitectònica de la nova cultura del barroc que inicia en aquesta època la seva expansió. L'Església de St. Llorenç i particularment la seva façana -1790- seria l'única referència d'aquest període.

És la recuperació social i econòmica esdevinguda en el S.XIX, després de la dominació napoleònica, i l'aprofitament de certa iniciativa industrial lligat a la d'altres pobles del Ter (Anglès, Les Planes, Ripoll), reflexa a la vegada del moviment de la revolució industrial, que suposa un impuls notable pel creixement del poble amb la consolidació del Carrer de Dalt i l'edificació en dos camins que surten dels casc antic: El de St. Sebastià i el de Sta. Anna.

El traçat del Camí de Dalt porta implícita ja una nova visió com a de créixer el poble. No és el creixement orgànic i embolicat del nucli més vell on les cases responien a una utilització agrícola el que ara s'empra, sinó que la nova vivenda que apareix té uns característiques molt més urbanes.

El traçat allargat d'aquest carrer, la disposició de les cases entre mitjers i de similar amplada, l'igualtat de plantes i alçades, la composició de façanes i usos dels materials i elements arquitectònics dona lloc a un tipus i configura l'imatge urbana més coherent. Queda clar doncs, una vegada més, que és la repetició d'usos i formes les que donen coherència al teixit urbà i no la qualificació a vegades mal entesa de certs materials (pedra picada, fustes rústiques, imitacions de pedra) en intervencions aïllades, massa usuals en els nostres temps. Crec doncs que el Carrer de Dalt i la mateixa Plaça d'Espanya són una lliçó magistral de com es va produir en la seva època el desenvolupament urbà, i hauríem que ser respectuosos amb ells. Voldria ací fer referència a dos fets: l'actuació puntual de l'edifici dels parvularis que no té gens present el context urbà, i el que pot esdevenir

